

RESSENYES

Armando Pego Puigbó,
XXI Güelfos.

Sevilla: Editorial Vitela, 2014, 130 pàg.

«Este libro es reaccionario, a su pesar». Amb aquesta provocativa frase, que en si mateixa és ja d'alguna manera tota una declaració d'intencions, Armando Pego dóna inici a la particular galeria de suggestius personatges i lúcides admonicions que conformen, gairebé a parts iguals, aquest *XXI Güelfos*. Per recolzar la seva afirmació, l'autor recorre al diccionari de la RAE i al de María Moliner. No són, per descomptat, dues males crosses per caminar pel món literari, però, al nostre parer, definir aquest llibre, i amb això, de manera gairebé inevitable, l'autor com a merament reaccionari resulta, si més no, quedar-se curt en l'anàlisi, tot limitant-se al significat explícit i obvi de les paraules. Perquè *XXI Güelfos* és fonamentalment un llibre antimodern. Només cal mirar alguns dels noms que apareixen entre les seves pàgines –Joseph de Maistre, Paul Morand, Lleó Chestov o Miguel d'Ors– per adonar-se'n. Ho és perquè els seus arguments se situen una vegada i una altra «a la rereguarda de l'avantguarda», segons la genial definició de Roland Barthes que utilitza Antoine Compagnon per delimitar el camp ideològic en què es mou el seu famós llibre *Els antimoderns*. Ja que «ser d'avantguarda significa saber allò que és mort; ser de rereguarda significa estimar-ho encara». Sense cap dubte, aquest llibre destil·la amor per un

passat cultural del qual tot just en queden avui cendres, un passat enterrat per l'adotzenada vulgaritat, presumptament igualitària, del present. Aquest present, Armando Pego, malgrat tot, el cobreix amb una pàtina d'esperança, a diferència potser d'altres companys de camí. Sense renunciar absolutament al pessimisme que tot dandi antimodern deu sentir davant la visió del món bàrbar que l'envolta, sota les argumentacions de l'autor podríem dir que sempre hi batega l'esperança indissolublement unida al cristianisme de la segona vinguda del Crist –la parusia– i del triomf últim i definitiu del Redemptor sobre el mal. Aquesta esperança hi és omnipresent, malgrat que, en el capítol titulat «El Papado y el katejón», sembli distanciar-se de posicions precipitadament mil·lenaristes. Per aquest motiu, fins i tot en els seus paràgrafs més combatus, hi trobem sempre contenció i un cert to de monàstica dolçor. Gustave Flaubert, un altre gran antimodern, va escriure en una carta adreçada a Ernest Feydeau que: «Estem de més. Ens odien i ens menyspreen, aquesta és la veritat. [...] Però abans de rebentar, vull buidar-me de tota la fel que m'anega. Així que estic preparant el meu vòmit. Serà abundant i amarg, t'ho adverteixo». Probablement el nostre autor comparteix la primera part de la reflexió, però per evitar l'amargor desesperançada de la segona i dotar el seu escrit d'una tonalitat més suportable, s'embolcalla en la blanca espiritualitat cistercenca.

Sí, encara que en les entrades del seu blog, de les quals es nodreix aquest llibre, Armando Pego s'amagui darrere d'allò que ell qualifica de màscara dramàtica de Cavalcanti, l'esperit de la seva ploma és molt més a prop del sant medieval Bernat de Claravall. Més enllà de l'admiració per la perfecció tècnica de l'autor del famós *Donna me prega*, les seves preocupacions i reflexions són molt lluny de la vesània de Guido Cavalcanti, home d'ànima torturada, pensador heterodox si no herètic, sofrent i cerca-raons. No, hi ha en el nostre autor molt més anhel de pau monacal que d'acció mundana. De fet, arriba a escriure una reflexió com aquesta: «A veces me preguntó si mi mujer y yo no hemos fundado también, a nuestra manera, un monasterio». Això, en cert sentit, no deixa de ser un inconvenient per a qui redacta aquesta humil ressenya, ja que, per dir-ho amb humor «cavalcantinià», Bernat no és sant de la nostra devoció. Probablement l'abat de Claravall representa la cúspide religiosa de la seva època, però també un ascetisme desafortat. El sant no en va tenir prou amb el fangar en el qual s'assentava Cîteaux; li va semblar potser massa habitable i va acabar fundant el que a la fi seria el seu quarter general a la desèrtica vall de Claravall. Escriu Wolfgang Braunsfels en el seu assaig sobre l'arquitectura monacal a Occident que l'ascetisme cistercenc proporcionava una esperança mitjana de vida als qui ingressaven en l'orde de tot just 12 anys... Sens dubte té raó Armando Pego quan escriu que «mirado con frialdad, Bernardo es un santo que asusta». Malgrat ser ell mateix un excels poeta, una disposició especial del seu orde el 1199, ja mort el sant fundador

de Claravall, exigia que tots els monjos poetes fossin traslladats del seu monestir a un altre de molt més sever. No deixa de resultar paradoxal, encara que d'altra banda la paradoxa és una de les senyes d'identitat de l'antimodern, que un professor d'universitat, com l'autor d'aquest llibre, reivindiqui amb amor de fidel devot la figura de qui davant de professors i estudiants de la Universitat de París, en un més dels seus encesos sermons, havia exclamat: «La vostra castedat està en perill enmig de les delícies, la vostra humilitat enmig de les riqueses, fugiu d'aquesta Babilònia, fugiu i salveu les vostres ànimes». Per sort per a la Facultat de Filosofia de Catalunya i per als seus alumnes, entre els quals em trobo, Armando Pego continua, dia a dia, fent-se l'orni a aquesta crida de sant Bernat...

Però apropem-nos a la concreció del text de *XXI Güelfos*. El lector en té prou de recórrer unes quantes pàgines del llibre per adonar-se que el seu autor es pren molt seriosament la heideggeriana afirmació que «el llenguatge és la casa de l'ésser» i que en certa manera el llenguatge supera allò humà per convertir-se en el fenomen de l'ésser, allò que embolcalla el món, l'únic que realment en podem conèixer. Sens dubte el domini del llenguatge i de la seva expressió escrita que mostra Armando Pego il·lumina l'ésser. I ho fa amb un estil que per descomptat podem qualificar de cistercenc. Com l'arquitectura de l'orde, el text es desplega clàssicament bell, sense necessitat d'ornaments i artificis, allunyat de tota temptació barroca, sempre equilibrat i absolutament esporgat de qualsevol possibilitat d'heterodòxia gramatical. És aquesta, d'altra banda, una qüestió autèntica-

ment antimoderna. En efecte, davant el comú menyspreu contemporani a les lletres i la desafecció per qualsevol esforç en la cura de l'estil, l'antimodern s'esforça per protegir la puresa de l'idioma. No debades el perfecte prototip de la reacció i l'antimodernisme que és el comte Joseph de Maistre va escriure: «Tota degradació individual o nacional és anunciada immediatament per una degradació rigorosament proporcional en el llenguatge». XXI *Güelfos* descobreix, sens dubte, un perfecte defensor de la dignitat del llenguatge gens sotmès a la degradació de la qual ens prevenia el noble savoia.

Pel que fa a la seva estructura, el llibre s'articula, com si d'una petita *Divina Comèdia* es tractés, en tres grans blocs: Paradís, Purgatori i Infern. Potser aquesta inversió de l'ordre de l'obra de Dant es deu a un rapte d'humilitat de l'autor, similar al que la Tradició adjudica a Pere davant la seva crucifixió, o bé a un voluntari acte de marcar distàncies amb un güelf, Dant, que al final dels seus dies va mostrar una certa desafecció per la causa i una proximitat sospitosa a l'Imperi i a Enric VII. Cadascun d'aquests tres blocs està conformat per set capítols. Un nombre místic més. Podem dividir temàticament aquests capítols en dues àrees temàtiques. La primera està formada per capítols en els quals es glossa el perfil o alguna característica significativa d'autors estimats per Armando Pego. Així, per descomptat, Bernat de Claravall, però també William Byrd, Flannery O'Connor, Miguel d'Ors, Siger de Brabant, Lleó Chestov, Thomas Merton, Ricardo Gil Soeiro, Eduardo Chirinos, Dant, Paul Morand, Félicité de Lamennais, Ted Hugues i

Eduardo Elizalde. El més destacable d'aquests capítols és, al nostre parer, el seu caràcter de deliciós aperitiu, d'insinuant pinzellada que irreductiblement porta el lector al desig de conèixer més d'aquests autors o a recordar allò que n'havia oblidat. D'alguna manera és una estètica porta d'entrada, un donar el peu perquè el lector es recreï en la recuperació del personatge i la seva obra. Si hem de triar, i és una elecció absolutament personal i per tant aleatòria, d'aquest tipus de capítols n'escollim els dedicats a Lleó Chestov, alliberador dels homes que ho han perdut tot, excepte la raó, i Paul Morand, de qui Francisco Umbral, poc sospitos de connivència ideològica amb el francès, va escriure: «Todo le interesaba y todo lo visualizó con su mirada de poeta sintético. Ya no hay poetas así». La segona àrea temàtica és la que hem qualificat, al principi d'aquesta ressenya, com a admonitòria. És en aquests capítols on Armando Pego abandona el seu recés de blanques parets cistercenques per pujar fins a la seva virtual Vézelay i mostrar la seva frustració, sempre tenyida d'esteticisme, per la realitat que l'envolta. Així, «Gramática y Escatología», «Güelfos blancos», «El Papado y el katéjon», «Futurismo pedagógico», «La pedagogía de Bolonia: un "objet trouvé"» o «Neofeudalismo y Universidad». D'entre ells destaco «El Papado y el katéjon», per la seva suggeridora defensa de l'esperança cristiana i el seu abordatge d'un tema eternament actual com el de l'escatologia mil·lenarista.

Encara que cadascun dels capítols resulta en si mateix una unitat independent, tota l'obra posseeix un fil conductor: el de la reivindicació de posicions i personatges

que la modernitat ha blasmat o ha deixat de banda. La reivindicació, en definitiva, d'allò que significa ser antimodern com a posició ètica, intel·lectual i estètica. Cosa que no deixa de ser, d'altra banda, una posició perfectament moderna, ja que, tal com escriu Compagnon, l'antimodern no seria sinó el veritable modern que no es deixa enganyar per la modernitat, que està sempre alerta, com el güelf perennement alerta que és Armando Pego.

Potser l'únic pecat d'aquesta obra, que en el seu conjunt resulta excel·lent, és el d'haver estat escrita, en certa manera, per a aquells que mai no la llegiran. Per als falsos moderns del nostre món, llòbrecs fills de l'horror de Bolonya o del fals progressisme. No obstant això, no convé desesperar-se: *XXI Güelfos* els espera amb paciència monacal a tots ells, i mentrestant, a cada nou lector disposat a començar la seva lectura li xiuxiueja a cau d'orella allò que sant Bernat deia, en ocasió del seu ingrés a l'orde, als novicis: «Deixeu fora els vostres cossos. Aquí només hi entren les ànimes».

Antonio FORNÉS MURCIANO
Facultat de Filosofia (URL)

Antoni Bosch-Veciana, *Lectures gregues*.

Barcelona: Publicacions de la Facultat de Filosofia, Universitat Ramon Llull, 2014, 304 pàg.

«*Vos exemplaria Graeca / nocturna uersate manu, uersate diurna*». «Fullegeu de nit i de dia els exemplars grecs», exhorta Horaci en

els versos 268-269 de la seva *Epistula ad Pisones*. Encomana així la seva admiració per la cultura que nodriria amb els seus millors fruits –ja llavors *clàssics*– l'art, la literatura, la ciència i el pensament, constituint el bressol del món occidental. Recórrer als primers que hi van pensar, que en van escriure, que van gestar les nocions amb què encara avui ens fem entendre, i rellegir aquests models amb els ulls sempre nous del nostre present, això és el que pretén fer el professor Antoni Bosch-Veciana en aquest treball, que recull textos presentats i discutits als Col·loquis de Vic entre els anys 1997 i 2011. Lectures d'uns clàssics que esdevenen sempre reveladors a la llum de les noves perspectives hermenèutiques a què ens aboca l'esdevenir de la pròpia història. En aquest mateix sentit, el Dr. Ignasi Roviró, membre del comitè organitzador dels Col·loquis de Vic i autor del prefaci, remarca: «Bascular entre el present del text i el nostre és la gran troballa de la lectura del professor» (pàg. 19).

Debats actuals molt diversos troben encara llum en els autors grecs. Medicina, dret, política, art, economia, pensament... troben en la cultura grega les expressions primeres d'on brollen els posteriors desenvolupaments. De tal manera que aquesta obra, a més de recollir reflexions especialitzades que poden interessar l'estudiós d'una àrea específica del coneixement, esdevé també una invitació a descobrir la riquesa i la profunditat de la civilització grega clàssica a través de la panoràmica que dibuixa el conjunt d'estudis diversos inclosos en el volum.

Els capítols de Bosch-Veciana se succeeixen en el mateix ordre cronològic d'apa-